

## KREATÍVNE ZÍSKAVANIE ZDROJOV

**Nadácia - Centrum súčasného umenia** vznikla v roku 1993 pod názvom Sorosovo centrum súčasného umenia (SCCA). Počas svojho pôsobenia riadiaceho sa filozofiou otvorenej spoločnosti jej zakladateľa filantropa Georga Sorosa výraznou mierou prispela k podpore a rozvoju súčasných podôb výtvarného umenia, divadla, tanca, hudby, kinematografie a filmovej tvorby.

Nadácia, pôvodne orientovaná na najmä na súčasné výtvarné umenie, sa postupne vyprofilovala na inštitúciu zameranú na grantovú podporu súčasného umenia, organizovanie umeleckých a vzdelávacích aktivít, poskytovanie dokumentačných a informačných materiálov, čím sa stala jedinečnou svojho druhu na území Slovenska.

Od svojho založenia až do roku 1999 bola jedným z najdôležitejších zdrojov pre podporu alternatívnej kultúry a projektov na poli súčasného umenia so širokým záberom pre všetky oblasti umeleckej tvorby s výnimkou literatúry. V tomto období nadácia spravovala finančné prostriedky z fondov nadácie Open Society Institute, New York. Zmenou politiky donorskej nadácie a jej postupným vzdáľovaním sa z územia strednej a východnej Európy musela Nadácia - Centrum súčasného umenia (premenovaná v roku 2001) užšie špecifikovať svoju činnosť a zamerať sa na iné zdroje získavania finančných prostriedkov. Napriek tomu zostala verná svojmu pôvodnému zameraniu - súčasnému umeniu a jeho podpore.

V súčasnosti Nadácia – Centrum súčasného umenia realizuje nasledovné aktivity a programy: grantový program (udeľovanie grantov pre projekty výtvarného umenia vďaka realizácii benefičnej Aukcie súčasného výtvarného umenia), vzdelávacie aktivity (konferencie, workshopy a semináre určené pre odbornú verejnosť ako aj vzdelávacie tréningy v oblasti kultúrneho manažmentu pre pracovníkov kultúrnych inštitúcií), informačné a dokumentačné centrum (poskytovanie informácií a databáz, monografie, knižnica - publikácie zamerané na súčasné umenie), publikačná činnosť (v edičnej sérii boli vydané rôzne odborné publikácie z oblasti dejín a teórie umenia), výstavná a prezentačná činnosť (profilový projekt Cena Oskára Čepana – prezentácia a podpora mladých výtvarníkov, organizovanie výstav súčasného výtvarného umenia v Open Gallery).

Nadácia prešla v rokoch 2001 – 2002 viacerými zmenami a postupne musela ustúpiť od svojho imidžu bohatej grantovej nadácie poskytujúcej finančné prostriedky a začala sa viac venovať skôr operačným aktivitám. Napriek tomu však prišli s kreatívnym nápadom, vďaka ktorému sa podarilo udržať aj systém grantovej podpory.

K 10. výročiu založenia N-CSU v roku 2003 vznikol projekt – **AUKCIA SÚČASNÉHO SLOVENSKEHO VÝTVARNÉHO UMENIA**, ktorá má benefičný charakter. Vzniku podujatia predchádzala dilema ako zabezpečiť samofinancovanie grantového programu Nadácie z externých zdrojov a zároveň atraktívniť súčasné výtvarné umenie, ktoré v tom čase v povedomí širokej verejnosti príliš nerezonovalo. Cieľom projektu bolo podporovať a prezentovať súčasné výtvarné umenie v širšom kontexte, stimulovať a formovať dovtedy neexistujúci trh so súčasným umením a tým zberateľstvo v tejto oblasti, vytvoriť mechanizmus samofinancovania grantového programu pre mladých výtvarníkov prostredníctvom výťažku z aukcie a v neposlednom rade prepájať svet umenia a svet biznisu a podnietiť individuálne/korporátne darcovstvo do oblasti súčasného umenia.

Aukcia bola zároveň prvou aukciou súčasného umenia na Slovensku vôbec, realizovala sa v spolupráci s Aukčnou spoločnosťou SOGA, čo bolo prínosom pre oboch partnerov. Spolupráca s aukčnou spoločnosťou SOGA trvala 2 roky.

Vďaka získaným kontaktom z predošlého pôsobenia Nadácie v umeleckej oblasti (boli oslovení viacerí umelci, ktorí v deväťdesiatych rokoch získali podporu z Nadácie), mohla byť prvá aukcia skutočne benefičná. Umelci darovali svoje diela zadarmo a celý výťažok bol poskytnutý na grantový program, z ktorého sa priamo podporujú projekty súčasných umelcov a umelkýň.

V roku 2004 dostali umelci, ktorých diela boli vydražené 70 % z vydraženej sumy a 30 % bolo prerozdelených v rámci grantov. V rokoch 2005 - 2007 bol tento pomer 60 % pre umelca a 40% v prospech grantového programu. V roku 2008 sa organizátori opätovne rozhodli vrátiť k pomeru 70% v prospech umelca a 30% pre účel grantového programu nadácie.

Po 2 úspešných ročníkoch sa organizátori Aukcie rozhodli nadviazať spoluprácu s renomovaným partnerom, aukčným domom Sotheby's. Spoločnosť Sotheby's je garantom kvality na medzinárodnej úrovni a za súčasť svojho pôsobenia považuje i podporu benefičných projektov, rozvíja zberateľské hodnoty, stáva sa ich nositeľom a patrónom. Zúčastniť sa dražby pod záštitou Sotheby's je prestížou. Táto spolupráca je zatiaľ jediná svojho druhu na Slovensku. Od roku 2005 je Sotheby's hlavným partnerom Aukcie.

Doteraz Nadácia zrealizovala šesť ročníkov aukcie so stúpajúcim vývojom v zmysle vydraženej sumy. Piaty ročník aukcie v roku 2007 bol dosiaľ najúspešnejší z hľadiska najvyššej vydraženej sumy a najväčšieho percentuálneho pomeru predaných diel, z kolekcie 85 výtvarných diel bolo vydražených 39 diel (čo tvorilo 46% ) v celkovej hodnote 1.409 500,- Sk. V roku 2008 sa kurátorky s organizátormi rozhodli pozmeniť koncepciu výberu diel a síce zostaviť kolekciu diel menšieho počtu autorov avšak s väčším záberom na tvorbu toho-ktorého autora – teda menej mien a viac umeleckých diel. Celkovo v ponúkanej kolekcii bolo 67 diel od 25 slovenských umelkýň a umelcov, z ktorých bolo vydražených 22 diel (33 %) v celkovej sume 586 500 Sk.

Každoročne je kolekcia diel profesionálne a reprezentatívne vybraná a odzrkadľuje to najlepšie z aktuálneho výtvarného umenia na Slovensku. V roku 2007 bola súčasťou výberu aj kolekcia súčasného dizajnu – po prvýkrát na Slovensku, v 2008 zase špeciálna kolekcia súčasnej fotografie. Vďaka kurátorsky a odborne premyslenej stratégii výberu diel, s cieľom odlišiť sa od ostatných aukcií sa vždy podarí prezentovať nové mená alebo ukázať iné polohy tvorby vybraných autorov.

Vďaka doposiaľ 5-tim ročníkom aukcie (výťažok zo 6. aukcie bude prerozdelený až v roku 2009) bolo v rámci grantového programu nadácie (zameraného na podporu realizácie výstavných projektov a umeleckých katalógov zameraných na mapovanie aktuálnych otázok súčasného výtvarného umenia) podporených 30 výstavných projektov a 36 katalógov venovaných súčasnému výtvarnému umeniu.

Za primárnu cieľovú skupinu projektu Nadácia považuje: podnikateľský sektor, bankový sektor, zberateľov a milovníkov umenia, galérie a múzeá. Sekundárnou cieľovou skupinou sú: autori diel, odborná výtvarná komunita, širšia verejnosť, firmy, ktoré majú záujem vytvárať svoje CSR aj prostredníctvom umenia. Aký je potom prínos aukcie pre zmienené cieľové skupiny? Účasť na aukcii umožňuje získanie komplexného prehľadu o aktuálnych trendoch na scéne súčasného výtvarného umenia a orientácie v súčasnom umení formou ponúkanej reprezentatívnej zbierky. Kúpa diela predstavuje dlhodobú investíciu pre individuálneho kupca, pre firemného kupca prináša zvýšenie reputácie spoločnosti (ktorá podporuje dlhodobé hodnoty vo forme podpory súčasného umenia). Omnoho viac však získavajú autori diel: zvýšenie kreditu prostredníctvom výberu do aukcie, propagácia ich mena a tvorby (prostredníctvom profilov v slovenskom aj anglickom jazyku) aj do zahraničia (zahraniční kupci a partneri); cena ich výtvarných diel na trhu so súčasným umením v dražbe stúpa; byť súčasťou katalógu je rozširovanie umelcovho portfólia; zviditeľnenie ich tvorby pre potenciálnych zberateľov a záujemcov zo strany podnikateľského sektoru; priama podpora výstavných projektov a katalógov prostredníctvom grantového programu.

Realizácia aukcie by nebola možná bez podpory dlhoročných partnerov, ktorých bolo potrebné starostlivo vybrať tak, aby sa pri realizácii podujatia stretli záujmy všetkých zúčastnených strán. Vďaka otvorenej komunikácii tieto partnerstvá trvajú už 6 rokov. N-CSU hodnotí vzťah so svojimi hlavnými partnermi ako obojstranne prospešný, kde sa nejedná len o finančnú podporu, ale o celoročnú spoluprácu napr. konzultačnú.

*„nejde potom už len o jeden konkrétny projekt, ale aj v tomto prípade sa na nás odvolávajú, ak majú nejakú záležitosť, alebo chcú nejakú konzultáciu z oblasti umenia a kultúry, tak sme pre nich nejakým referenčným zdrojom, partnerom, zabezpečujeme im aj iné veci, služby, bez nároku na honorár.“*  
Sprušanská, IMPROVE, 2008

Vďaka dobrému nápadu vzniklo podujatie, ktoré je atraktívne pre donora, či už z hľadiska jeho prezentácie ale aj podporovanej témy, zároveň je viac ako atraktívne pre primárnu cieľovú skupinu projektu, ktorou sú autori diel i širšia výtvarná obec. Umelcom umožňuje zviditeľniť sa. Aukcia napĺňa tri dôležité aspekty: je kreatívnym fundraisingovým nástrojom, prezentáciou profesionálneho súčasného umenia až galerijnej kolekcie diel, napĺňa benefičný podporný aspekt, keďže získané prostriedky idú späť na podporu umenia.

*„Tá pridaná hodnota je v tomto, že pre tých umelcov sa snaží nadácia v grantovom programe pokračovať v tej podpore vymyslením nejakého iného profilu, kde sa jednak môžu tí umelci odprezentovať v rámci tej aukcie a svoje diela prezentujú zahraničiu alebo slovenskému biznisu, vlastne sme im skrátili cestu k tým donorom.“*  
Sprušanská, IMPROVE, 2008

Už prvá aukcia v roku 2003 naštartovala ďalšie iniciatívy, začali sa objavovať zberatelia a svet súčasného umenia získal postupne na Slovensku nový rozmer. Výsledky aukcií ukázali, že záujem o súčasné výtvarné umenie na Slovensku v poslednom období stúpa u individuálnych záujemcov z podnikateľského sektoru, čo dokazuje ich zvýšený počet ale aj v podobe nových zberateľov, ktorí si systematicky a kontinuálne budujú svoje súkromné kolekcie súčasného umenia. Trh s umením, ktorý zažíva na Slovensku rozkvet (čo dokazuje aj vznik nových iniciatív, konkurenčných aukcií za posledné 3-4 roky) má síce predovšetkým komerčný rozmer, je však motorom pre mladých začínajúcich umelcov. Vyplnilo sa ďalšie prázdne miesto na kultúrnej mape Slovenska.

#### **Zdroj:**

[www.ncsu.sk](http://www.ncsu.sk)

Výstupy rozhovorov v projekte IMPROVE – efektívne súkromné darcovstvo  
Interné materiály N-CSU